

« zurück blättern vor »

SZPIK subst. m., ab 1534; auch *spik*, *špik*. **1)** ‘Knochenmark; Knochenfett’ – ‘gąbczasta tkanka łączna wypełniająca kości; tłuszcz w kościach’: 1534 FalZiol V 113v, SPXVI *Wezmi szpiku z kości pfich*. o 1563 BibRadz Is 25/6, SPXVI *będzie ie częstował wyftatem winem y szpikiem z kości*. o 1600 KlonWor 76, SPXVI *aż w kościách nieftanie Szpiku wyfchłych*. o (1617) 1780 Syxt.Szk. 162, L *W kaganku tak długo się świeci, pokąd ma doftatek albo oleiu albo špiku*. o 1638 Otw.Ow. 623, L *Špik człowieczego grzbieta*. o 1783 Wiel.Kuch. 429, L *Špik wołowy bierze się do różnego nadzienia, do pasztecików, torcików*. o (1900) 1949–1951 Sienk. Krzyż. I 10, DOR *Kości niedźwiedzie toporem łupał i špik wysysał, aż mu gardziel grała*. o (†1912) 1950 Prus Kart. II 20, DOR *Wieśniak tutejszy, do szpiku kości uczciwy i wesoły, w handlu robi się nie dowierzający*. o 1953 Twórcz. 12 s.103, DOR *Nocny chłód przenikał do szpiku kości*. – SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. **2)** ‘eine Variante Kaolin’ – ‘odmiana kaolinu’: [hapax] 1781–1782 Kluk Kop. 1 249, L *Špik kamienny, margiel, tłusty, tegi, gładki, daie się nożem fkrobać*. – L, SWIL, SW (min.). ◇ **Var:** *spik* subst. m. – CN, TR, SW (gw.); *szpik* subst. m., 1534 FalZiol V 133v, SPXVI – SPXVI, CN, TR, L, SWIL, DOR; *špik* subst. m., (1617) 1780 Syxt. Szk. 162, L o [LBel.] (1900) 1949–1951 Sienk.Krzyż. I 10, DOR – L, SWIL, SW, DOR (rzad.). ◇ **Etym:** nhd. *Spick* subst. m., ‘aus den Knochen gekochtes Fett’, GRI, nur für Inh. 1. ◇ **Hom:** *špik* subst. m., ‘Schläfrigkeit; schläfriger Mensch’, bel. seit 1564, MAČZ, zuerst geb. MAČZ. ◇ **Der:** *szpikowy* adj., 1949 Wiedza 507 s.7, DOR, zuerst geb. TR, nur für Inh. 1; *spikowy* adj., zuerst geb. TR, nur für Inh. 1; *špikowy* adj., zuerst geb. L, nur für Inh. 1. ❖ Inhalt 2 ist wohl eine Lehnübersetzung von nhd. *Steinmark*; der zweite Wortteil ist unklar, aber eine volksetymologische Anknüpfung an (*Knochen-*)*Mark* fand früh statt (GRIMM).

« zurück blättern vor »